

Sygn. akt V CZ 80/16

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szulc

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa D. B.

przeciwko Wspólnocie Mieszkaniowej [...]

o zapłatę

oraz z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej [...]

przeciwko D. B.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 10 stycznia 2017 r.,

zażalenia powoda (pozwanego wzajemnego) na postanowienie Sądu Okręgowego
w J.

z dnia 7 lipca 2016 r., sygn. akt II Ca/15,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 7 lipca 2016 r. Sąd Okręgowy w J. odrzucił nieopłaconą skargę kasacyjną D. B., po uprzednim oddaleniu postanowieniem z dnia 8 czerwca 2016 r. zawartego w skardze kasacyjnej wniosku skarżącego o zwolnienie od opłaty od skargi. Sąd Okręgowy odrzucając skargę przyjął, że tygodniowy termin do jej opłacenia, zgodnie z art. 112 ust. 3 u.k.s.c., rozpoczął bieg od dnia doręczenia pełnomocnikowi skarżącego postanowienia oddającego wniosek o zwolnienie od opłaty.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego D. B. zarzucił naruszenie art. 102 ust. 1 u.k.s.c., co doprowadziło do odmowy zwolnienia go z obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od skargi kasacyjnej oraz art. 112 u.k.s.c. i art. 398⁶ § 2 k.p.c. przez nieuzasadnione odrzucenie skargi kasacyjnej, bez wcześniejszego wezwania skarżącego do uiszczenia tej opłaty. Wniósł o dokonanie na podstawie art. 380 k.p.c. kontroli i zmianę postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 8 czerwca 2016 r., a w konsekwencji o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przyjęcie wniesionej skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 112 ust. 2 u.k.s.c., jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia pisma został prawomocnie oddalony, przewodniczący wzywa stronę do opłacenia złożonego pisma, na podstawie art. 130 k.p.c. Przepis ten ma zastosowanie także w razie wniesienia przez fachowego pełnomocnika środka zaskarżenia nieopłaconego opłatą stałą lub stosunkową od wskazanej przez skarżącego wartości przedmiotu zaskarżenia. W takiej sytuacji, której dotyczy wskazane przez skarżącego orzecznictwo Sądu Najwyższego przywołane na uzasadnienie zarzutu naruszenia art. 112 u.k.s.c., sąd ma obowiązek wezwania strony do uiszczenia opłaty i dopiero w razie niewykonania tego obowiązku może odrzucić środek zaskarżenia. Przepisu art. 112 ust. 2 u.k.s.c. nie stosuje się jednak, jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub

rzecznika patentowego. W takim przypadku, stosownie do art. 112 ust. 3 u.k.s.c., jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, albo gdy zostało wydane na posiedzeniu jawnym od dnia jego ogłoszenia. Przepis art. 112 ust. 3 u.k.s.c. ma zastosowanie także w przypadku zgłoszenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w środku zaskarżenia, bez uprzedniego wezwania strony do uiszczenia opłaty przez przewodniczącego (zob. m.in. postanowienia SN z dnia 22 marca 2012 r., V CZ 159/11, z dnia 13 kwietnia 2012 r., I CZ 36/12 – nie publik.).

Zasadnie więc Sąd Okręgowy uznał, że termin do opłacenia skargi kasacyjnej przez skarżącego rozpoczął bieg od dnia doręczenia jego pełnomocnikowi postanowienia oddającego wniosek o zwolnienie od opłaty należnej od skargi i upłynął bezskutecznie.

Trafnie też ocenił Sąd Okręgowy możliwość uiszczenia tej opłaty, wynoszącej 5 600 zł, przez skarżącego, który nie kwestionując w zażaleniu przesłanek tej oceny, podważa wnioski wyprowadzone z uzyskanych danych o jego stanie rodzinnym, majątku i dochodach. Wynika z nich, że skarżący mimo podkreślanych trudności w prowadzeniu działalności gospodarczej w dalszym ciągu uzyskuje z tego tytułu dochód, którego wysokość deklaruje na kwotę około 3.500 zł miesięcznie. Zeznanie podatkowego za rok 2015 r. (PIT 36) wskazuje, że dochód ten wynosi faktycznie 7.765 zł miesięcznie, skarżący osiągnął roczny dochód z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w kwocie 93.181 zł, zaś roczny przychód w kwocie 1.433.575 zł. Żona skarżącego uzyskuje wynagrodzenie miesięczne w kwocie 860 zł. Według jego twierdzeń małżonkowie ponoszą wydatki na utrzymanie nieruchomości budynkowej w kwocie 1500 zł do 2000 zł miesięcznie, a skarżący alimentuje wnuczkę kwotą 500 zł miesięcznie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, przywołanym przez Sąd Okręgowy, podkreśla się wyjątkowy charakter instytucji zwolnienia od kosztów sądowych stanowiących pomoc państwa dla osób, które ze względu na trudną sytuację materialną nie mogą ponieść tych kosztów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie. Dlatego strona ubiegająca się o taką pomoc powinna poczynić

oszczędności we własnych wydatkach, z uwzględnieniem koniecznych środków utrzymania dla siebie i rodziny, a dopiero, gdy oszczędności te okażą się niewystraczające może zwrócić się o udzielenie pomocy w postaci przyznania zwolnienia od kosztów sądowych. Przejściowe trudności materialne, na które w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą powołuje się skarżący, co do zasady nie stanowią podstawy do zwolnienia od kosztów sądowych (zob. postanowienie SN z dnia 17 maja 2012 r., I CZ 55/12, nie publ.). Wskazać nadto trzeba, że skarżący dochodzi w sprawie roszczenia związanego z prowadzoną działalnością gospodarczą, z tytułu reszty wynagrodzenia za wykonane roboty, a co za tym idzie związane z tym koszty sądowe powinien uwzględnić w racjonalnym planowaniu wydatków związanych z tą działalnością, traktując je równoważnie z innymi obowiązkami finansowymi (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2013 r., IV CZ 144/12, nie publ. i z dnia 28 maja 2013 r. V CZ 2/13, nie publ.).

Z tych względów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

aj

kc